

**Advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Verbetering Maasdijk,
Dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith (N-Br.)**

17 juni 1996

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
378982

uw brief
d.d. 12 april 1996

ons kenmerk
U402-96/Vh/mh/774-34

onderwerp
Advies voor richtlijnen MER Verbetering
Maasdijk (Oijen, Lithoijen en Lith)

doorkiesnr.
(030) 234 76 36

Utrecht,
17 juni 1996

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het voornemen van Waterschap De Maaskant tot verbetering van de dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith van de Maasdijk. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

dr. J.T. de Smidt,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Verbetering Maasdijk,
dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith

**Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Maasdijk, Dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith (N-Br.)**

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over het voornemen tot verbetering van de dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith van de Maasdijk;

uitgebracht aan de Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

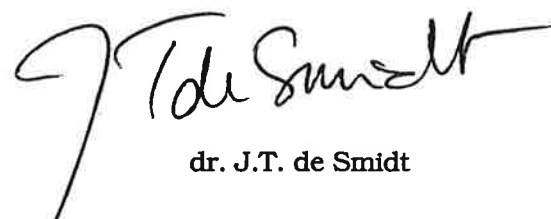
de werkgroep m.e.r. Verbetering Maasdijk, dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith

de secretaris

drs. R.A.A. Verheem

de voorzitter

dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 17 juni 1996

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling en doel	4
2.2 Besluitvorming	5
2.3 Visie	5
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Varianten	7
3.3 Alternatieven	9
4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	11
4.1 Algemeen	11
4.2 Natuur	12
4.2.1 Geomorfologie en bodem	12
4.2.2 Grond- en oppervlaktewater	12
4.2.3 Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties	12
4.3 Cultureel erfgoed	13
4.4 Landschap en stedenbouw	14
4.5 Woon- en leefmilieu	15
5. Vergelijking van alternatieven	16
6. Leemten in kennis	16
7. Evaluatieprogramma	17
8. Vorm en presentatie	17
9. Samenvatting van het MER	18

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 april 1996, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 73 d.d. 15 april 1996
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Onderbouw de keuze voor het overslagcriterium van 0,1 l/m/s, terwijl de Commissie Boertien uitgaat van 1 l/m/s. Houd in het MER de minder strenge norm als uitgangspunt voor de dijkverbetering aan (leidend tot een kleinere benodigde verhoging van de dijk), waarbij per dijkvak wordt bezien of er redenen zijn om voor de strengere norm te kiezen.

Het regeringsstandpunt over dijkverbeteringen houdt in dat naast het bereiken van de gewenste veiligheid ook het behoud en de ontwikkeling van landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische (LNC) waarden belangrijke uitgangspunten dienen te zijn. Om die reden moeten ook de LNC-elementen op en rond de dijk worden geanalyseerd en gewaardeerd. Daarnaast moet het behoud of de ontwikkeling van LNC-waarden onderdeel uitmaken van de doelstelling.

De visie die ten grondslag heeft gelegen aan de in de startnotitie gepresenteerde principe-oplossingen, moet in het MER expliciet worden gemaakt. Op grond van deze visie dienen tevens de in de startnotitie getrokken conclusies te worden onderbouwd, dat LNC-elementen (in het bijzonder natuur) op deze dijkvakken geen bijzondere waarde hebben en dat knelpunten vooral betrekking hebben op de bestaande bebouwing.

Bij het formuleren van de visie moet worden voorkomen dat LNC- en woon- en leefmilieu-aspecten als los van elkaar staande aspecten worden gezien. Naar de mening van de Commissie maken LNC-aspecten een belangrijk onderdeel uit van het woon- en leefmilieu.

In zijn algemeenheid stemt de Commissie in met de in de startnotitie gepresenteerde selectie van principe-oplossingen. Zij heeft daarbij enkele opmerkingen: Met de optie A* (buitendijkse verlegging met opvulling van de tussenruimte) moet terughoudend worden omgegaan: opvulling is niet noodzakelijk uit het oogpunt van veiligheid en kan nadelige gevolgen hebben voor landschap, natuur en cultuurhistorie. Onderzoek bij sectie 4 als variant het niet ophogen van het diepere deel, en het compenseren van eventueel verlies aan leefgebied door het aanbrengen van meer ecologische structuur. Bezie als variant bij de secties 6 t/m 10 de mogelijkheid om bij buitendijks verbeteren de steile binnentaluds te handhaven. Bij de variant 'buitendijkse verlegging' in secties 7 en 8 moet koppeling van een nieuw dijklichaam aan de bestaande provinciale weg (Kennedybaan) uitgangspunt zijn. Bij sectie 8 moet ook optie C1 als principe-oplossing worden bezien, omdat kolk en kolkoever in dat geval duidelijk als natuurterrein herkenbaar blijven in het landschap (dit dient te worden afgewogen tegen de eventueel benodigde sloop van woningen).

Daar waar gedacht wordt aan het treffen van bijzondere constructies, moet worden aangegeven óf en, zo ja, hoe geanticipeerd wordt op een mogelijke toekomstige verhoging van de huidige MHW's. De dan eventueel benodigde aanpassingen kunnen nadelige milieugevolgen hebben.

Uitgekiend ontwerpen is van belang waar knelpunten optreden met LNC-waarden, bijvoorbeeld waar sprake is van een groene steile dijk en locaties met waardevolle bebouwing aan weerszijden van de dijk.

1. INLEIDING

Het Waterschap De Maaskant heeft het voornemen om voor de dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith een dijkverbeteringsplan (volgens de Wet op de waterkering) te ontwikkelen. De dijkvakken Oijen (hmp 559,5-574,5), Lithoijen (hmp 614-638) en Lith (hmp 643-668,5) bevinden zich aan de linker Maasoever. De te verbeteren dijkvakken liggen geheel in de gemeente Lith en hebben een totale lengte van circa 6,5 kilometer.

Per brief van 12 april 1996 (zie bijlage 1) stelde het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure) de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant van 15 april 1996 (zie bijlage 2).

De belangrijkste projectgegevens zijn opgenomen in bijlage 3.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven. In de 'Hoofdpunten van het advies' zijn de belangrijkste punten van het advies beknopt weergegeven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

- beschrijf de invloed van de aanwezige bomen en struikbeplanting buitendijks en op de kruin, op de erosiebestendigheid en de stabiliteit van de dijk. Betrek bij deze beschrijvingen de ervaringen met recente hoogwaters.

Het regeringsstandpunt over dijkverbeteringen houdt in, dat naast het bereiken van de gewenste veiligheid ook het behoud en de ontwikkeling van LNC-waarden belangrijke uitgangspunten dienen te zijn. Om die reden moeten ook de LNC-elementen op en rond de dijk worden geanalyseerd en gewaardeerd en moet het behoud of de ontwikkeling van LNC-waarden onderdeel uitmaken van de doelstelling. Daartoe moet een visie worden ontwikkeld (zie verder § 2.3 van dit advies).

Een aandachtspunt hierbij is de potentie voor natuurontwikkeling van taluds in relatie met het taludbeheer. Daar waar de huidige soorten rijkdom van taluds laag is (bijvoorbeeld trajecten met slechts enkele aangetroffen stroomdalsoorten), kan het potentieel groot zijn (zaadvoorraad in de bodem). Dit potentieel kan bij een juist beheer (bijvoorbeeld zoals voorgestaan in de 'Visie en plan voor het beheer van de Maasdijk') tot expressie komen.

2.2 Besluitvorming

Beleidskader

Van overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, moet worden aangegeven welke eisen ze stellen of welke beperkingen ze opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit.

Te nemen besluiten

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit zal nemen, moet worden vermeld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten, die (volgens de Wet op de waterkering) gelijktijdig genomen worden, zijn aangegeven.

2.3 Visie

De Commissie constateert dat in de 'visie^{2]} op *hoofdlijnen*' – zoals vermeld in hoofdstuk 4 van de startnotitie – voldoende informatie wordt gegeven over de in het gebied voorkomende LNC-elementen. Weinig informatie wordt echter gegeven over de waardering van deze elementen (benoemen LNC-waarden), de

2 Volgens de *Handreikingen* van de TAW is de ontwikkeling van een visie belangrijk als eerste stap bij het inperken van het aantal mogelijke oplossingen. Daarbij moet vooral worden ingegaan op vooral de volgende vragen:

- wat zijn de bestaande LNC-aspecten van het gebied?
- welke waarde wordt aan deze aspecten toegekend?
- welke knelpunten met belangrijke LNC-waarden zijn te voorzien bij dijkversterking?
- welke prioriteiten gelden bij het oplossen of voorkomen van deze knelpunten?

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Artikel 7.10, lid 4 van de Wm:

"Het bevoegd gezag kan bepalen dat, indien niet alle nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden beperkt, bij de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven tevens de mogelijkheden worden beschreven om door het treffen van voorzieningen of maatregelen elders de resterende nadelige gevolgen te compenseren."

3.1 Algemeen

In § 6.4 van de startnotitie wordt voor het dijkverbeteringsplan aangegeven welke principe-oplossingen bestaan. Per deelsectie zijn hieruit één tot meerdere oplossingen gekozen (startnotitie, tabel 6.1). De aldus aangegeven relevante oplossingen dienen in het MER per deelsectie nader te worden uitgewerkt in de vorm van **varianten**. De dijkverbeterings**alternatieven** bestaan uit kettingen van varianten voor het hele dijktraject. De varianten moeten hierbij zo op elkaar zijn afgestemd, dat een logisch geheel ontstaat. Onderstaand gaat de Commissie in op de in het MER te onderzoeken varianten en alternatieven, en geeft hierbij tevens haar oordeel over de in de startnotitie genoemde principe-oplossingen.

3.2 Varianten

De varianten moeten gebaseerd zijn op reële ontwerpprofielen. De hoogte, de vorm (hellingen en bermen) en het ruimtebeslag moeten op schaal in de huidige situatie ingetekend worden weergegeven.

Bijzondere constructies moeten in het MER zodanig nauwkeurig zijn uitgewerkt en onderbouwd (constructietype, sterkte, diepte, materiaalkeuze, uitvoeringsmethode, risico's voor de belendingen en voor kwelstromen), dat het verschil met de huidige situatie duidelijk is.

In zijn algemeenheid stemt de Commissie in met de in de startnotitie gepresenteerde selectie van principe-oplossingen. Zij heeft daarbij de volgende opmerkingen. Naar de mening van de Commissie moet terughoudend worden omgegaan met de optie 'buitendijkse verlegging met opvulling van de tussenruimte' (optie A'), omdat opvullen van de tussenliggende ruimte geen functie heeft uit een oogpunt van veiligheid en daarnaast nadelige effecten kan hebben op natuur, landschap en cultuurhistorie (verlies van de vorm van de dijk). Een eventuele keuze voor deze optie moet goed worden gemotiveerd.

Knelpunten kunnen zich bijvoorbeeld voordoen op locaties waar sprake is van een 'groene steile dijk'⁴). Daar waar geconstateerd wordt dat sprake is van onvoldoende stabiliteit of erosiebestendigheid van de dijk als gevolg van de stelling, zou verflauwing van het talud een voor de hand liggende optie zijn. Echter, dit zou het bijzondere karakter van de dijk aantasten. Bij het streven naar een uitgekend ontwerp moet dan worden bezien welke andere opties er zijn, zoals het aanleggen van een steunberm aan de voet van de dijk (bij welke optie overigens aandacht moet zijn voor het mogelijk dempen van natte biotopen). Een tweede type knelpunten waar uitgekend ontwerpen aan de orde is, zijn locaties met waardevolle bebouwing (uit landschappelijk of cultuurhistorisch oogpunt) aan weerszijde van de dijk.

Bezie de mogelijkheid om streekeigen specie toe te passen, bijvoorbeeld specie gewonnen uit de afgesneden meander in de Hemelrijksche Waard, uit opgevulde dijkbochten bij de oude meander of uit de opgevulde buitendijkse kolk bij Lithoijen. Daarbij kan ook worden gekeken naar de voor- en nadelen van het eventueel doortrekken van de dijk ter hoogte van deze kolk.

3.3 Alternatieven

De verschillende varianten kunnen worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven voor het gehele dijkvak, waarin zonodig mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen, alsmede aanbevelingen voor aanleg en gebruik. Hierbij moet ook worden ingegaan op:

- de mogelijkheden voor natuurontwikkeling;
- of, en zo ja in hoeverre, rivierbedcompensatie nodig is;
- beheersaspecten (taludhellingen en beheersvormen).

Het MER dient in ieder geval een meest milieuvriendelijk alternatief te beschrijven. Als het voorkeursalternatief daarvan verschilt, moet dat worden aangegeven.

Het nulalternatief voor het gehele dijktraject is geen reële optie. Daarom kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven (zie hoofdstuk 4).

Volgens de startnotitie zal onder andere worden gekeken naar een alternatief/-alternatieven op het bestaande tracé van de dijk. Vanwege de aanwezige bebouwing op en langs de dijk zal versterking bij dit alternatief beurtelings aan de ene en de andere zijde van de dijk plaatsvinden. Daarbij zal per deelsectie, of mogelijk zelfs per woning, worden bezien welke de meest gewenste oplossing is (verhoging, bijzondere constructie, verbreding, enzovoort). Hoewel een dergelijk alternatief uit een oogpunt van woon- en leefmilieu voordelen biedt, kan het een negatief ruimtelijk effect hebben, doordat een 'lappendeken' van individuele oplossingen ontstaat, waarbij het doorgaande karakter van de dijk verdwijnt.

4 Bijvoorbeeld deelsecties 6, 7 en 9 in Lithoijen (gave, smalle, steile zuidhelling met grote potentie voor de ontwikkeling van natuurwaarden) en deelsecties 10 en 12 in Lith (steil binnentalud, passend in het dorpskarakter, kleinschalig beheer).

voorbeeld meidoorn in de uiterwaarden of eiken op het plateau; binnendijks kan dit ook gebeuren door het aanleggen van poelen en sloten.

4. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen"*.

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven"*.

4.1 Algemeen

De **bestaande toestand van het milieu** moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dienen die bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

Een speciaal aandachtspunt bij het beschrijven van de autonome ontwikkeling is het recente besluit van de Minister van Verkeer & Waterstaat om een nieuwe sluis bij Lith aan te leggen⁷. De landschappelijke inpassing van de – in verhouding tot het kleinschalige Lith – grootschalige nieuwe landschapselementen (sluis en toevoerkanaal) zullen een groot effect hebben op het landschap. Als referentie voor de beschrijving van de effecten van (alternatieven voor) dijkversterking moet de in de toekomst te verwachten situatie worden genomen.

Bij de beschrijving van de **gevolgen voor het milieu** dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- aangegeven moet worden of effecten een knelpunt veroorzaken, doordat zij een negatief gevolg hebben voor de in de visie aangewezen LNC-waarden;
- aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn;
- ten aanzien van bijzondere constructies moeten ook de te verwachten effecten bij eventuele toekomstige vervanging van deze constructies worden beschreven;
- aangezien in het onderhavige project naast negatieve ook positieve milieugevolgen kunnen optreden, dienen beide in de effectbeschrijving te worden opgenomen;

7 Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport 1995-1998.

Bijzondere aandacht voor natuur moet er zijn op de locaties:

- Oijen:
 - kleiput hm 560 (gelet op watervegetatie, amfibieën en andere fauna)
 - hm 573-575 (schrale klei in boventalud, waardevol buitentalud (zie inventarisatie HA 1990)
- Lithoijen:
 - deelsecties 6 en 7 (steile zuidtaluds)
 - deelsectie 7 (restant wiel goed zichtbaar aan afwijkende vegetatie, grote ontwikkelingspotentie)
 - deelsectie 8 (uitbouw bij dorpskern)
 - deelsectie 9 (waardevol buitentalud)
- Lith:
 - deelsectie 10 en mogelijk 12 (steile zuidtaluds binnendijks).

Gevolgen voor het milieu

De effecten van de verschillende alternatieven op bovenvermelde elementen en relaties dienen te worden beschreven. Besteed daarbij vooral aandacht aan aantasting van leefgebieden voor fauna bij dijkverbreding- en verleggingen en kwelbestrijding binnendijks (door demping van natte biotopen). Een ander aandachtspunt is, hoe opties voor deelsecties zich verhouden met bestaande doelstellingen ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur, zoals neergelegd in de provinciale uitwerking van het Natuurbeleidsplan.

4.3 Cultureel erfgoed

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De beschrijving in het MER kan worden gebaseerd op de in de startnotitie gepresenteerde informatie (hoofdstuk 3 van de startnotitie) en reeds uitgevoerde inventarisaties⁹]. In het MER dienen de voorkomende cultuurhistorische elementen en structuren te worden gewaardeerd¹⁰].

Overal waar een oeverwal loopt, zijn daarbij archeologische vondsten te verwachten. In het gebied liggen twee terreinen van grote oudheidkundige betekenis¹¹]. Het betreft hier een huisterp uit de Middeleeuwen (500-1500 na Chr.) en een terp met resten van een kerk uit dezelfde periode. Echter, omdat het betreffende gebied onvolledig onderzocht is, moet niet worden uitgesloten dat in het gebied meer oudheidkundig belangrijke resten verborgen liggen.

De archeologische waarde van het gebied moet in beeld worden gebracht door een archeologische inventarisatie. Teneinde de werklust zoveel mogelijk te beperken, kan daarbij naar de mening van de Commissie de volgende werkwijze worden gehanteerd. Zodra een eerste keuze gemaakt is voor een bepaald dijk-

9 Bijvoorbeeld 'Verbetering Maasdijk Gedeelte Oijen hmp 560 - hmp 574.5 Vegetatie en Landschap', Waterschap de Maaskant, maart 1992.

10 Daarbij dient aandacht te worden besteed aan elementen of structuren die een wettelijke bescherming genieten. Voorts gaat het om 'jonge' objecten en stads- of dorpsgezichten uit de periode 1850-1940 in het kader van het Monumenten Selectie Project (MSP) van de provincie Noord-Brabant.

11 Zie inspraakreactie 2, bijlage 4.

- een bodemlengteprofiel langs de dijktracés en de actuele hoogtes van het maaiveld binnen- en buitendijks.

De beschrijving in het MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie (hoofdstuk 3 van de startnotitie) en reeds uitgevoerde inventarisaties¹³. Aandachtspunten bij de beschrijving en waardering zijn verder:

- de aanwezigheid van geomorfologisch waardevolle elementen en patronen (meanderresten, restgeulen enzovoort); een koppeling met de beschrijving van archeologische en historisch-geografische gegevens is hierbij zinvol;
- de huidige visueel-landschappelijke waarden (belevingsaspecten voor bewoners en recreanten). Ook hier dient de relatie met de ruimere omgeving te worden gelegd: in hoeverre vormen de plangebieden herkenbare delen van het Maaslandschap?

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dient per alternatief te worden aangegeven in hoeverre de aangewezen visueel-ruimtelijke waarden gehandhaafd dan wel gewijzigd worden, zowel per sectie als voor het gehele dijktraject¹⁴].

Bijzondere aandacht bij de beschrijving van de milieugevolgen is gewenst voor effecten op:

- geomorfologische waarden door vergraving of doorsnijding;
- visueel-landschappelijke waarden door het verdwijnen dan wel minder herkenbaar worden van identiteitsbepalende landschapselementen.

4.5 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woonmilieu dient te worden ingegaan op:

- eventuele sloop van woningen;
- situaties, waar de dijk in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen aan komt te liggen;
- wijziging van de verkeersfunctie van de dijk en de betekenis daarvan voor de geluidhinder van omwonenden;
- wijzigingen in het uitzicht op de rivier.

13 Bijvoorbeeld "Verbetering Maasdijk Gedeelte Oijen hmp 560 - hmp 574.5 Vegetatie en Landschap", Waterschap de Maaskant, maart 1992.

14 De ecologische en cultuurhistorische aspecten van het landschap zijn reeds in eerdere paragrafen van dit hoofdstuk behandeld.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effect-rapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft (bijvoorbeeld in de vorm van een monitoringprogramma), omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma. Een mogelijkheid is om dit programma op te nemen in het volgens de Wet op de waterkering voorgeschreven 'dijkregister'.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren, kaarten en dergelijke.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER goed toegankelijk te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda. De gewenste kaartschaal kan variëren, afhankelijk van de complexiteit van de topografie en de aanwezigheid van bijzondere situaties.

BIJLAGEN

**bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Verbetering Maasdijk,
Dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith (N-Br.)**

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 april 1996 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie
Noord-Brabant

Dienst Waterstaat, Milieu en Vervoer

774-1
Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefax: (073) 612 35 65

Telefoon (073) 681 28 12

Ons kenmerk: 378982
Uw kenmerk : -
Afdeling : WTR
Doorkiesnr.: 6808160
Bijlagen : 2
Datum : 12 april 1996
Onderwerp : Startnotitie milieu-effect-
rapportage verbetering
gedeelten Maasdijk,
dijkvakken Oijen,
Lithoijen en Lith
(Wet milieubeheer artikel 7.12).

De Commissie voor de
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	775 APR. 1996
nummer:	683-96
dossier:	774-1,2,3,4 (IX)
kopie naar:	Bc/Pu/Bib

Geachte commissie,

Hierbij doen wij u toekomen de Startnotitie van het waterschap De Maaskant, inzake de milieu-effectrapportage voor de verbetering van gedeelten van de Maasdijk, de dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith.

De Startnotitie is op 2 april 1996 bij ons ingekomen.

De Startnotitie zullen wij op 15 april 1996 bekendmaken in Het Brabants Dagblad, editie Oss en in de Staatscourant. Een exemplaar van de kennisgeving treft u hierbij aan.

De Startnotitie ligt van 16 april 1996 tot en met 13 mei 1996 ter inzage. De termijn voor het indienen van schriftelijke reacties loopt eveneens tot en met 13 mei 1996.

Wij verzoeken u ons binnen de voorgeschreven termijn van 9 weken (artikel 7.14 Wet milieubeheer) te adviseren op de te geven richtlijnen inzake de inhoud van het MER.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,
het hoofd van het bureau Waterschappen,

mr. J.A.Th.M. de Visser.

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 73 d.d. 15 april 1996

Milieu- effectrap- portage

Dijkverbetering dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken gelet op artikel 7.12 van de Wet milieubeheer als bevoegd gezag het volgende bekend.

De dijkstoel van het waterschap De Maaskant heeft op 3 april 1996 een Startnotitie bij ons college ingediend als eerste stap in een procedure die moet leiden tot het opstellen van een milieu-effectrapportage (MER) voor de verbetering van gedeelten van de Maasdijk, de dijkvakken Oijen (hmp 559,5-574,5), Lithoijen (hmp 614-638) en Lith (hmp 643-668,5). Het besluit, waarbij het MER wordt opgesteld, is de goedkeuring van het plan tot dijkverbetering volgens de Wet op de Waterkering.

Het op te stellen MER is bedoeld om de gevolgen van de voorgenomen dijkverbetering voor het fysieke milieu zichtbaar te maken. Het doel van de Startnotitie is om inzicht te geven in de noodzaak van de dijkverbetering, de ontwikkelingen die in het gebied rondom de dijk worden gewenst en de dijkverbeteringsalternatieven die op basis van de gewenste ontwikkelingen zijn geselecteerd. Voor de verdere uitwerking van deze alternatieven in een projectnota voor de dijkverbetering en het milieu-effect-rapport, zal de provincie richtlijnen geven. Deze richtlijnen moeten door de initiatiefnemer (het waterschap) bij het opstellen van de Projectnota/MER in acht worden genomen. Ten behoeve van deze richtlijnen kan op de ingediende Startnotitie worden ingesproken.

De provincie zal over de uit te brengen richtlijnen nog geadviseerd worden door de landelijke Commissie MER en door de provinciale Coördinatiecommissie voor dijkverbeteringsplannen (CCD). Deze laatste commissie zal de Startnotitie behandelen in een openbare vergadering die op 30 mei 1996 zal worden gehouden in het provinciehuis te 's-Hertogenbosch. Nadere informatie over deze vergadering is te verkrijgen bij de heer J. Sonnevijle, tel. 073 - 6808162.

De Startnotitie ligt met ingang van 16 april 1996 gedurende vier weken ter inzage:

- op werkdagen tijdens de daarvoor gebruikelijke tijden in het gemeentehuis van Lith;
- in de bibliotheek van het provinciehuis, Brabantlaan 1 te 's-Hertogenbosch, tijdens kantooruren;
- op werkdagen tijdens de daarvoor gebruikelijke tijden in het kantoor van het waterschap De Maaskant te Oss.

Op maandag 6 mei 1996, om 20.00 uur zal in het gemeenschapshuis "De Hoeve", Past. v. Hapertstraat 1 te Lith een inspraakavond worden belegd, waarop tevens eenieder in de gelegenheid is zijn zienswijze naar voren te brengen.

Schriftelijke opmerkingen over de Startnotitie kunnen gedurende de periode van terinzagelegging, dus tot en met 13 mei 1996, worden ingezonden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch onder vermelding van Verbetering Maasdijk, dijkvakken Oijen, Lithoijen en Lith. Nadere informatie over de Startnotitie is te verkrijgen bij het waterschap De Maaskant, tel. 0412-698300, of bij de heer J. van Lamoen van de provincie, tel. 073-6808188. Degene die opmerkingen inzendt kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Voor de goede orde merken wij op dat in deze fase van de procedure slechts opmerkingen kunnen worden gemaakt omtrent de te maken richtlijnen voor het opstellen van het MER. De Projectnota/MER zal te zijner tijd, samen met de goedkeuringsaanvraag voor het voorkeursalternatief van het waterschap, ter inzage gelegd worden.

's-Hertogenbosch, april 1996

Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Waterschap de Maaskant

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Besluit: goedkeuring dijkverbeteringsplan volgens de Wet op de waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: 12.2

Activiteit: verbetering van gedeelten van de Maasdijk, de dijkvakken Oijen (hmp 559,5 – 574,5), Lithoijen (hmp 614 – 638) en Lith (hmp 643 – 668, 5)

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 15 april 1996

richtlijnenadvies uitgebracht op: 17 juni 1996

Bijzonderheden:

De startnotitie bevat voldoende informatie over de bestaande LNC-aspecten van het gebied. Weinig informatie wordt echter gegeven over de waardering van deze aspecten, de knelpunten van LNC-waarden met de dijkverbetering en prioriteiten in het voorkómen of oplossen van deze knelpunten. De visie waarop de in de startnotitie gepresenteerde principe-oplossingen – waar de Commissie in grote lijnen mee instemt – is gebaseerd, moet in het MER expliciet worden gemaakt. Op grond van deze visie dienen tevens de in de startnotitie getrokken conclusies te worden onderbouwd, dat LNC-elementen (in het bijzonder natuur) op deze dijkvakken geen bijzondere waarde heeft en dat knelpunten vooral betrekking hebben op de bestaande bebouwing. Indien bij alternatieven op het bestaande tracé per woning naar een oplossing gezocht gaat worden, bestaat het risico van een uiteindelijke 'lappendeken' van afzonderlijke oplossingen. De dijk zal in zijn geheel dan een lage ruimtelijke kwaliteit kunnen hebben (het doorgaande karakter van de dijk verdwijnt). Om dit te voorkomen, raadt de Commissie aan in de visie een toetsingskader voor deze kwaliteit op te stellen, die tegelijk uitgangspunt voor het ontwerpen van alternatieven op het bestaande tracé kan zijn. Een speciaal aandachtspunt bij het beschrijven van de autonome ontwikkeling is het recente besluit van de Minister van Verkeer & Waterstaat om een nieuwe sluis bij Lith aan te leggen en het landschappelijk effect dat dit zal hebben. Het gebied is archeologisch van belang.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. G.J. Flórián

drs. J.A.A.M. Leemans

drs. G.M. van Laar-Melchior

ing. D. Hamhuis

dr. J.T. de Smidt

Secretaris van de werkgroep: drs. R.A.A. Verheem

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	960426	W. de Groot, en andere bewoners van dijkvak 4: W.F.V.O. Camp, J. v.d. Heuvel, fam. V.d. Stroom, A. v. Oirsouw, Th. Klijn en B. v.d. Wielen	Oijen	960522
2.	960502	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)	Amersfoort	960522
3.	960507	H.M. Smits	Lith	960522
4.	960508	Gemeente Lith	Lith	960522
4a.	960521	idem	idem	960612
5.	960503	Stichting Rechtsbijstand, namens maatschap Van Dreumel te Oijen	Tilburg	960522
6.	960510	F.W. van Herpen	Oijen	960522
7.	960510	A.M. Engelbart	Oijen	960522
8.	960511	M. van de Wert, M.A.P. Schoonenberg en M. Schoonenberg-Boerakker	Oijen	960522
9.	960513	VERSLAG van de inspraakavond d.d. 6 mei 1996 te Lith	's-Hertogenbosch	960522